

človeški družbi resnično mar; vsaj imajo na svoji strani nauk sv. krščanske vere, cerkveno sporočilo, glas znanosti in pa vse ubogo ljudstvo, katero komaj čaka, da strahovito težki jarem nesramnega odušstva brž raz svojih ram otrese.

Gospodarske stvari.

Klorovo apno preganja miši.

Kakor so najnovejše skušnje pokazale, je klorovo apno prav dober pomoček zoper vsaki mrčes, posebno pa zoper miši, kar sledeči dogodek prav jasno dokazuje: Nekemu kmetovavcu so bili leta 1874 za njegovo obilno žetev prostori na škednju premajhni. Bil je toraj prisiljen nekaj požetega žita, ktereга ni bilo več časa v kopice zložiti, ki se je pa vendar zaradi pretečega dežja moral z njive pod streho spraviti ter na katerem koli mestu mokrote obvarovati. Za štiri voze ovsa ni bilo drugega prostora, kot suha klet, iz ktere bi se bilo potem vse brž ko mogoče na škedenj spravilo in izmlatilo. V to klet pa je držal vodotok, po katerem so miši v njo hodile in tako za klet prava nadloga postale. Zato je dal gospodar male plitve skledice, kakoršne imajo, da se v nje evetlični lonci postavljajo, z klorovim apnom napolniti in jih po raznih mestih v kleti razpostaviti in sicer z prav dobrim vspehom. Če ravno je namreč oves cele tri mesece v kleti na kupu ležal in se še le potem na škedenj prenesel in izmlatil in se je tedaj bati bilo, da bi miši nakupičenemu ovsu mnogo škode naredile, se je vendar pokazalo, da se ga miši še dotaknile niso. Iz kleti so se miši popolnoma pozgubile, kjer jih je prej vse živo mrgolelo in kjer je zdaj toliko njihove najljubše hrane ovsa bilo. Ovsa na škednju, kar ga je bilo tam pospravljenega, so se miši dosti bolj lotile in ga poškovala. Ravno tako se je tudi klorovo apno kot dober pomoček pokazalo zoper bolhe in druge mrgolince na povrtnih gredah, ktere so se z njim potrosile. Močen klorov duh je prej ko ne vsem mrgolincem zoper in tedaj se krajev ogibljejo, kjer po kloru diši. Ker pa hišne in poljske miši včasih v nekterih krajih silno veliko škodujejo, je tedaj klorovo apno, ki vrh drugega še drago ni, vse priporočbe vredno sredstvo zoper te nadležne škodljivce na škednjih in tudi po žitnicah in kletih, v kterih se krompir ali druge mišim priljubljene stvari hranujejo. V male skledice se klorovega apna dene in te na dotična mesta postavijo in da se ne razsuje ali razlije lahko z strešno opeko pokrijejo. Od časa do časa je potrebno staro klorovo apno z novim nadomestiti ali pa, če se more lahko do njega, z vodo ali jesihom nekoliko namočiti, da zopet bolj duh dobi.

Prežilka, Ocimum Basilicum. Basilikum, ta mnogo obrajtana in v jugoslovanskih narodnih pes-

mih pod imenom „basilje“ v zvezi z drugo rastlino „smilje“, n. p. „similje in basilje“ mnogo opevana rastlina se nahaja v treh sortah, ki se po naših vrtnih pridelujejo: a) drobnolistna, b) navadna in c) širokolistna prežilka. Prežilka je jednoletna prav občutljiva rastlina, ki le v drobnoprstnih vrtnih gredah dobro stori. V naših krajih se seme seje meseca marca v gnojne grede in brž ko so sajenice dosti krepke, se presade v toplo ležeče rabate ali pa tudi za olepšavo v lonce. Seme zori meseca septembra in ostane več let kaljivno. Posušeni in črstvi listi sorte a) služijo za pridevek k salati, posebno pa v začimbo raznih jedil. Posušeni listki, ki so se predno rastlina razcvete, porezali, se zribajo in na jedila, kakor pepper potrošajo. Kot dišavna zel se prežilka tudi za kopele rabi.

Jajca delj časa dobra in črstva ohraniti. Da se kokošja jajca delj časa dobra in črstva ohranijo, jih nekteri z parafinom, ki se v vsaki štacuni, kjer cukar in kavo prodavajo, dobi, prevlečejo. Za 3000 jajc je bojda kilogram parafina zadosti. Jajca, ki niso z parafinom prevlečena, vedno bolj lahka pribajajo, med tem ko teža parafinovanih mesece in mesece jednaka ostaja. Da pa z parafinom prevlečena jajca res dolgo dobra ostanejo, je seveda pred vsem potrebno, da so jajca zdrava in res črstva, sicer parafinovanje nič ne pomaga in jajca se na dalje spridujejo. Tako pomazane jajca so čvrstim popolnoma jednaka, samo da se malo bolj svetijo, ker so se luknjice lupine z parafinom zamazale. Seveda, da tako pomazana jajca niso več za valitev.

Korenje zdrava krma za konje. Kolika ali zapeka v črevah jeseni konje bolj pogosto napada, kakor druge letne čase. Proti ti hudi konjski boleznii priporoča skušen kmetovavec kot dober pomoček korenje, ki se mora drugi konjski krmi primešati. Daje se pa korenje na zadnje na večer, ker konji ob kratkem jednom času zjutraj in o poldne preblastno po korenju segajo in zrnje in rezanje na strani puščajo. Sprva se korenje jemlje neposredno iz njive in se daje konjem z metenico vred. Ko se začne korenje kopati, se pusti kos korenja za konje na njivi tako dolgo stati, dokler metenica zelena ostane. Konji jo radi jedó in je še porezovati ni treba. Več let že, pravi gospodar, pokladam tako konjem korenje in od tega časa se ona nadležna in nevarna bolezen pri konjih v mojem hlevu ni več prikazala.

Pomoček zoper stenice. Kot dober pomoček zoper ta silno nadležni in gnjusni mrčes se priporoča solnokisli cinkovi oksid (salzsaures Zinkoxyd), ki se po lekarnicah kupiti more. Z njim se pomaze hišna oprava posebno postelje po špranjah in stikih.

Sejmovi. 21. okt. Celje, Sevnica; 22. okt. Sv. Peter pod sv. gorami, Ribnica, Dramlje; 24. okt. Cirkovice.

Dopisi.

Iz Maribora. V prijazni okolici našega mesta bo letošnja trgatav po vinogradih kmalu dokončana. Menjši posestniki so precej prve dni oktobra začeli brati, ker se niso nadejali, da bo okoli sv. Terezije prav lepo vreme. Z trgatvijo smemo v obče zadovoljni biti, zlasti ako pomislimo, da drugod nimajo skoro nič, ker jim je toča vse pokončala ali pa spomladanska slana vničila. Zdatno grozdje tudi letos ni, vendar se naliva veliko več mošta, kakor lani, vino pa ni bo boljše od lanjskega. Mošt prodavljajo po 50—60 fl. štrinjak, muškatelec pa stane po 16 fl. vedro. Tukajšnji podvzetnik in fabrikant g. Ignacij Denzel je izumil izvrstno sestavo ali mešanico iz peska in cementa za nadelovanje tlakov kraj biš, sten, potem za veže, kleti itd. porabno. Posamezne take ploščice, po 1—1½ cola debele, se dajo kaj lebko in lepo polagati, so jako trpežne in stanejo po 15—20 kr. vsaka. Kdor si hoče z takimi ploščicami nadelan tlak pogledati, ta se naj poda pred hišo g. Rapoca, železniškemu kolodvoru v graškem predmestju ravno nasproti. — Revščina se prikazuje tudi v našem mestu čedalje bolj žalostno na den; po petkih in tudi po drugih dnevih mrgoli beračev, da drug drugemu dveri odpira. Mali obrtniki pogrešajo dela in nimajo zaslužka, tudi so se letos ljudje, ki sicer na to poprej še mislili niso, kar trgali za dijake; to je slabo znamenje! Pretečene dni je star mož v Dravo šel, drugega so pa komaj na mostu zadržali, da se ni v valove spustil. Pomanjkanje in obup žene ljudi v samomor. — Bivši profesor tukajšnje gimnazije, g. J. Pajk, je dobil profesuro v Riedu v gornji Avstriji ter se je tje podal v začetku šolskega leta. Toda sedaj je zopet tukaj. Podeljeno mu službo je pustil in prevzel vodstvo svoje tiskarne, ker mu to bolje kaže.

Iz Koroškega. Celovski mestni zastopniki, čisti liberalci in same prebrisane glave, slavnemu mestu tako lepo gospodarijo, da so te dni morali od svojega denarničarja slišati čudno vest: mestna kasa je prazna in suha. Liberalni gospodje so se neki strašno debelo pogledovali. — Deželni šolski svet koroški je precej novih učilnih močij nastavlil. Kot posebnost pa moramo povedati, da je število novih učiteljic prekosilo število učiteljev, prvih je bilo 8, slednjih pa 6. — V slovenskem Plibergu je majhna deklica morala krave pasti. Ker jej je mrzlo postalo, si je na paši zakurila. Nesrečni otrok se vsede tako blizu ognja, da se jankica užge in ga hudo opeče; 3 dni poznej je deklica morala po groznih bolečinah umreti. — Sv. roženkrančko nedeljo je vsako leto konec božji poti in svetim opravilom na slovitih Višarjih. Čeravno je

letos bilo slabo vreme in je višave že debeli sneg pokrival, se je vendar k sklepu bilo podalo veliko ljudi iz Koroškega in iz 3 sosednih dežel. Sploh pa je letos na svetih Višarjih kraljico nebeško počastilo izredno veliko romarjev; 18000 izmed njih je ondi prejelo sv. Rešnje telo. — Železnico do italijanske meje pri Pontablu marljivo delajo in jo mislijo kmalu dodelati. Čudno je to, da so te dni prišli ruski podvzetniki in odpeljali iz Trebiža vse šinje v 200 vagonih za rusko železnico, katero stavijo od Sistova v Trnovo. Posestniki, katerim je železnica zemljišče odkupila, niso nič prav zadovoljni, ker se jim je le slaba cena izplačevala, vrh tega pa še izgubijo dosedanja zaslužek pri voznjah. Ljudstvo kraj železnice vidno uboža.

Od Drave. Kmečki sinovi se med domobranci sicer tudi uvrstujejo, a najraje se jemljejo k pešcem in kanonirjem, kjer morajo 3 leta cesarja služiti. Morebiti poreče kdo: „Tri leta, malenkost! Ni še dolgo tega, kar je marsikteri k zbirki šel, a še le čez 8, 12, da celo čez 16 let kot doslužen vojak domu prišel.“ Res, a takrat še nismo imeli postave, da mora vsakdo brez izjeme vojaško suktnjo nositi. Takrat je kmet svojega sina še vendar vojaščine odkupiti smel. Takrat so še vendar pustili staremu očetu, osamelej materi sina, edino podporo starišem in domačiji, ki je potem skrbel, da kmetija ni prišla na nič ali celo na boben. A sedaj se malo ali nič ne zmeni za to, če je sin doma krvavo potreben ali ne; da dostikrat se celo za tehtne vzroke in prosilna pisma ne briga; po dolgem in širokem premerijo novince ter mu omislijo belo suktnjo na — tri leta. Če oče ali mati ne moreta več gospodariti, če so drugi batje premladi ali pa pri vojaki, in če tudi tega sina, starišem zdatno podporo in edinega zmožnega gospodarja, k vojakom vzamejo na tri leta, ko vendar drugi, posebno mestni postopači in lakto-merci samo 14 mesecev pri domobrancih ostajajo, potem je razvidno, kako opravičene da so želje kmetjskih ljudi, naj bi se, ako le mogoče in kedar bo prilika za to, preuredi vojaška sedanja postava. Nekateri listi so že vedeli povedati, da se neka sprememba snuje. Vendar težko je ugibati, ali bodo spremembe, kakoršnih si kmečki človek želi!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Kako sila potrebno bi bilo, da bi sedanja nesrečna doba liberalnega gospodarstva enkrat prenehala, to nam kaže sicer mnogo hvaljena Češka; zaporedom zapuščajo cele rodbine deželo, ker zarad silnih davkov in drugih težkoč v kljub vsej marljivosti in trudu shajati ne morejo; na tisoče najdelavniših ljudi se izseluje v Ameriko. V gosposki zbornici pa je minister Hlumecki sam sebe in svoje prednike tožil rekoč: vsi smo krivi, vsi smo se pregrešili, a sedaj, pravi, se hočemo poboljšati in železnice, katere smo kedaj prodali